

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.007.04.2023

Pan Piotr Tomczak
Prezes Zarządu – Dyrektor Naczelny

Wody Miejskie Stargard Spółka z o.o.
w Stargardzie
ul. Stefana Okrzei 6
73-110 Stargard

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/087 – Zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę wybranych jednostek samorządu terytorialnego na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych

I. Dane identyfikacyjne.

Jednostka kontrolowana	Wody Miejskie Stargard Spółka z o.o. w Stargardzie ¹ , ul. Stefana Okrzei 6, 73-110 Stargard.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Tomczak Prezes Zarządu – Dyrektor Naczelny Wód Miejskich ² od 28 czerwca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Określenie potrzeb, organizacja i planowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy.2. Przygotowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie ⁵ .
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Karol Kośnik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/52/2023 z 23 marca 2023 r.2. Wiesław Kaszak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/53/2023 z 22 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-5, 42)

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności.

OCENA OGÓLNA

Wody Miejskie dysponowały decyzją Prezydenta Miasta Stargard⁷ z 19 grudnia 2002 r. udzielającą zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Miasto Stargard. Na tej podstawie Spółka prowadziła m.in. działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę mieszkańców miasta na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych⁸. Choć działania Wód Miejskich nie były kompleksowo przygotowane, to jednak Spółka zapewniła organizację i zasoby przeznaczone do wykorzystania w trakcie sytuacji kryzysowych.

W Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, przyjętym uchwałą Rady Miejskiej z 25 czerwca 2019 r.⁹, określono prawa i obowiązki Spółki oraz odbiorców usług. Wody Miejskie posiadały umowę zawartą 26 czerwca 2009 r. z Wodociągami Zachodniopomorskimi Sp. z o.o. z siedzibą w Goleniowie na czas

¹ Dalej: Wody Miejskie lub Spółka.

² Dalej: Prezes Zarządu.

³ 22 czerwca 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Dalej: NIK.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dalej: Prezydent Miasta.

⁸ Każda sytuacja wpływająca na ograniczenie stopnia zaopatrzenia w wodę mieszkańców, w szczególności związana z dostarczaniem wody w warunkach specjalnych, takich jak wystąpienie skażenia, klęsk żywiołowych, awarii urządzeń i sieci wodociągowych, aktów terrorystycznych oraz zagrożenia wojną i działań wojennych.

⁹ Uchwała nr VIII/105/2019 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków obowiązującego na terenie Gminy-Miasta Stargard. Dalej: Regulamin dostarczania wody.

nieokreślony¹⁰, w myśl której w sytuacjach kryzysowych obie strony zobowiązały się do wynajmowania pustych lub napełnionych wodą cystern.

Spółka nie posiadała wytycznych w zakresie ustalania zapotrzebowania Gminy Miasto Stargard na wodę w sytuacjach kryzysowych, nie zidentyfikowano też potrzeb w zasobach niezbędnych do zapewnienia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

Wody Miejskie dysponowały dwoma Wieloletnimi planami rozwoju oraz modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Stargardzie¹¹, na lata 2018-2021 i 2022-2024¹², w których zaplanowano realizację inwestycji mogących zwiększyć poziom bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych, jednak nie wszystkie inwestycje wykonano.

Pojemność istniejących zbiorników wody czystej pozwalała w pełni pokryć zapotrzebowanie w wodę w czasie trwania sytuacji kryzysowej, a posiadane środki transportu, pozwalały na transport wody do miejsc dystrybucji. Zapotrzebowanie na wodę w sytuacji kryzysowej (wg stanu na 31 grudnia 2022 r.) wynosiło, dla:

- zaspokojenia potrzeb fizjologicznych ludności – 168,37 m³/dobę¹³,
- minimalnych dostaw wody – 1237,40 m³/dobę¹⁴,
- niezbędnych dostaw wody – 505,11 m³/dobę¹⁵.

Nie istniała możliwość dywersyfikacji dostaw wody¹⁶, przez co system zaopatrzenia w wodę był bardziej narażony na brak dostaw wody niż systemy oparte na wielu ujęciach. Zasoby wody w zbiornikach wodociągowych¹⁷ pozwalały na pokrycie zapotrzebowania fizjologicznego, minimalnego oraz niezbędnego w początkowej fazie sytuacji kryzysowej.

Brak monitoringu jakości wody oraz brak mobilnej stacji uzdatniania wody nie pozwalały potraktować 16 osiedlowych studni¹⁸ jako źródła wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, chociaż studnie te po dostosowaniu, mogłyby stanowić źródło wody dla beczkowozów w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej i niemożności eksploatacji Ujęcia Wody w Stargardzie¹⁹.

Środki transportu i dystrybucji wody pozwalały na pokrycie fizjologicznego zapotrzebowania na wodę. Wody Miejskie i samorząd dysponowały łącznie do przewozu wody pozwalającymi na pokrycie zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej²⁰ w ilości:

¹⁰ „Porozumienie na wypadek sytuacji kryzysowej tj. przypadku braku możliwości uzdatniania wody z ujęcia komunalnego w Stargardzie Szczecińskim lub skażenia miejskiej sieci wodociągowej”. Dalej: Porozumienie z 26 czerwca 2009 r.

¹¹ Dalej: MPGK.

¹² Dalej odpowiednio: Wieloletni Plan na lata 2018-2021 i Wieloletni Plan na lata 2022-2024.

¹³ Wyliczenie dotyczy ilości wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności i zwierząt gospodarskich (w okresie ograniczonych dostaw przez kilka dni), ustalonej dla ludności na poziomie 2,5 dm³/na osobę na dobę.

¹⁴ Wyliczenie dotyczy ilości wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności i zwierząt gospodarskich (w okresie ograniczonych dostaw przez kilka dni), ustalonej dla ludności na poziomie 7,5 dm³/na osobę na dobę.

¹⁵ Wyliczenie dotyczy ilości wody, która pokrywa potrzeby wszystkich odbiorców w ilościach niezbędnych do życia, funkcjonowania zakładów użyteczności publicznej i potrzeby wybranej produkcji (w okresie ograniczonych dostaw przez kilka tygodni), ustalonej dla ludności na poziomie 15 dm³/na osobę na dobę.

¹⁶ W odniesieniu do systemu wodociągowego: różnicowanie produkcji i dystrybucji wody w celu zmniejszenia ryzyka braku dostaw wody w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.

¹⁷ Zbiornik wodociągowy – obiekt techniczny, służący do gromadzenia zapasów wody, wyrównywania nierównomierności rozbioru wody lub stabilizacji ciśnienia w sieci wodociągowej; termin obejmuje łącznie zbiorniki wody czystej oraz zbiorniki sieciowe.

¹⁸ Studnia - obiekt techniczny, umożliwiający pobór wody podziemnej zgromadzonej w warstwach wodonośnych, z wykorzystaniem urządzeń do poboru wody.

¹⁹ Dalej: UW.

²⁰ Do obliczeń przyjęto 10 kursów na dobę obejmujących czas jazdy do miejsca dystrybucji i z powrotem, czas napełniania zbiornika wodą oraz czas dystrybucji wody z mobilnego punktu. Liczba kursów została przyjęta

- fizjologicznego zapotrzebowanie na wodę – $300/168,37 \times 100 = 178,2\%$;
- minimalnego zapotrzebowanie na wodę – $300/505,11 \times 100 = 59,4\%$;
- niezbędnego zapotrzebowanie na wodę – $300/1237,4 \times 100 = 24,2\%$.

Spółka dysponowała wystarczającym zasobem agregatów prądotwórczych stanowiących elementy awaryjnej dystrybucji wody.

Spółka usuwała przyczyny awarii sieci wodociągowej, jednak w trzech przypadkach poinformowała Sztab Kryzysowy o przystąpieniu do naprawy, bez podawania przewidywanego czasu zakończenia naprawy, pomimo takiego obowiązku, wynikającego z Regulaminu dostarczania wody.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niezłożenia książek obiektu budowlanego dla trzech zbiorników retencyjnych wody czystej²¹ oraz nieprzeprowadzenia pięcioletnich i rocznych kontroli okresowych tych zbiorników. Spółka nie poinformowała odbiorców o awarii wodociągu w ul. Staszica 22 stycznia 2022 r., pomimo takiego obowiązku wynikającego z Regulaminu dostarczania wody. Spółka nie wykonała nakazów zawartych w Planie zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla miasta Stargard Szczeciński²². Ponadto Wody Miejskie nie sporządziły charakterystyki zagrożeń w zakresie zapewnienia ciągłości dostaw wody wraz z oceną ryzyka ich wystąpienia, co w ocenie NIK mogło utrudnić Spółce właściwą identyfikację rozwiązań służących przeciwdziałaniu i eliminacji skutków wystąpienia tych zagrożeń. Spółka nie przeprowadziła analizy potrzeb / niedoborów w zasobach niezbędnych do zapewnienia Miastu Gminie Stargard dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe²³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Określanie potrzeb, organizacja i planowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy.

Opis stanu faktycznego

1.1. Wody Miejskie powstały w wyniku przekształcenia²⁴ 1 lipca 2022 r. MPGK. Wszystkie udziały w Spółce posiadało Miasto Gmina Stargard. Przedmiotem działalności Spółki był pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r.:

- łączna długość sieci wodociągowych ogółem wynosiła 182,7 km;
- liczba ludności objęta zasięgiem sieci wodociągowej - 67 281 osób ogółem;
- Wody Miejskie dysponowały następującymi urządzeniami wodociągowymi:
 - jedno Ujęcie Wody²⁵, w skład którego wchodziło 21 studni głębinowych²⁶;
 - jedna Stacja Uzdatniania Wody²⁷;
 - trzy zbiorniki retencyjne wody czystej na terenie UW;
 - jedna studnia zbiorcza na terenie UW;

na podstawie danych pozyskanych w ramach kontroli P/23/087 jako średnia liczba kursów dla środków transportujących wodę, we wszystkich kontrolowanych jednostkach.

²¹ Zbiornik wody czystej – zbiornik wodociągowy, znajdujący się na terenie ujęcia i stacji uzdatniania wody.

²² Zatwierdzony 16 grudnia 2004 r. przez Prezydenta Miasta. Dalej Plan zagospodarowania w wodę.

²³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

²⁴ Na podstawie art. 9 i art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 1997 Nr 9, poz. 43), uchwały nr XLI/393/97 Rady Miejskiej w Stargardzie Szczecińskim z dnia 29 kwietnia 1997 r. w sprawie wyboru formy organizacyjno-prawnej oraz uchwały nr 152/97 Zarządu Miasta Stargardu Szczecińskiego z dnia 22 maja 1997 r. w sprawie określenia rodzaju spółki.

²⁵ Dalej: UW.

²⁶ Wykonanych w okresie od 1975 r. do 1993 r. Wydajności eksploatacyjne wynosiły od 36,4 do 114 m³/h.

²⁷ Dalej: SUW.

- dwie hydrofornie / stacje podnoszenia ciśnienia;
- jedna dawna wieża ciśnień;
- 16 studni publicznych²⁸;
- przyłącza wodociągowe o łącznej długości 76,2 km.

W badanym okresie obowiązywały trzy regulaminy organizacyjne Spółki zatwierdzone uchwałami nr:

- 06/VIII/20 Rady Nadzorczej MPGK z dnia 30 kwietnia 2020 r.²⁹,
- 12/IX/22 Rady Nadzorczej Wód Miejskich z dnia 25 kwietnia 2022 r.³⁰,
- 15/IX/22 Rady Nadzorczej Wód Miejskich z dnia 19 lipca 2022 r.³¹

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym z 2020 r. w skład MPGK wchodził Zakład Wodociągów i Kanalizacji³², którego podstawowym zadaniem była m.in. produkcja wody oraz zapewnienie jej ciągłej i nieprzerwanej dostawy do odbiorców, a także usługi instalacyjne.

W myśl ustaleń Regulaminu organizacyjnego z lipca 2022 r. w skład Wód Miejskich wchodzi:

- Pion Techniczno-Eksploatacyjny³³, który zajmuje się m.in. eksploatacją: SUW, sieci wodociągowej i hydroforni, a także gospodarką wodomierzową, awariami sieci wodociągowej i SUW, a także opracowywaniem i realizacją wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych, wieloletnich i rocznych planów inwestycyjnych i remontów środków trwałych, planów i programów rozwoju zaplecza technicznego oraz planu techniczno-ekonomicznego; podstawowym zadaniem PTE jest zapewnienie ciągłej i nieprzerwanej dostawy do odbiorców, zapewnienie stałej sprawności urządzeń wodociagowych;
- Dział Eksploatacji Wody³⁴ (podległy PTE), do którego obowiązków zaliczono m.in.: utrzymanie w odpowiednim stanie urządzeń sieci wodociagowej, konserwację i remont sieci wodociagowej i zbiorników retencyjnych, utrzymywanie wymaganego ciśnienia wody w sieci, okresowe przeglądy urządzeń wodociagowych, utrzymywanie stałej sprawności studni publicznych, zapewnienie odpowiedniej jakości i ilości wody, likwidację zakłóceń w dostawach wody, kontrolę zużycia i strat wody, udział w opracowywaniu planów produkcji wody, gospodarkę wodomierzami oraz zlecenie fizykochemicznych i bakteriologicznych analiz wody;
- Dział Administracyjno-Techniczny³⁵ (podległy PTE), który m.in. zawiera umowy na dostawę wody oraz prowadzi eksploatację wodomierzy.

(akta kontroli str. 26-27, 43, 465-466, 468)

W 2023 r. sumaryczna średniodobowa produkcja wody wynikająca ze zużycia wody przez mieszkańców wynosiła 9 000 m³/dobę, co oznaczało, że podstawowe ujęcia wody³⁶ posiadały rezerwę produkcyjną w wysokości 5 4000 m³/dobę³⁷.

(akta kontroli str. 779)

²⁸ O wydajności 10 m³/d każda. Lokalizacja przy ulicy: Kwiatowej-Sienkiewicza, Nowowiejskiego, Nowowiejskiej, Okulickiego, Piłsudskiego 53d, Warszawskiej i Żeromskiego, przy pl. Majdanek i Parku 3-go Maja oraz w osiedlach: Zachód A-2h, A-12, B-6 i B-12, 1000-lecia 3-4, Chopina i Kopernika 3a.

²⁹ Dalej: Regulamin organizacyjny z 2020 r.

³⁰ Dalej: Regulamin organizacyjny z kwietnia 2022 r.

³¹ Dalej: Regulamin organizacyjny z lipca 2022 r.

³² Dalej: ZWiK.

³³ Dalej: PTE. Zakres zadań taki sam, jak w Regulaminie organizacyjnym z kwietnia 2022 r.

³⁴ Dalej: DzEW.

³⁵ Dalej: DAT.

³⁶ Ujęcie podstawowe - ujęcie wody, stanowiące podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę w danym systemie wodociagowym.

³⁷ Obliczenie dokonane przez biegłych powołanych w toku kontroli NIK.

1.2. MPGK uzyskało decyzję Prezydenta Miasta z 19 grudnia 2002 r.³⁸ udzielającą zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie miasta Stargard. Zezwolenie nie zostało cofnięte. Spółka nie dysponowała wnioskiem o wydanie Zezwolenia.

(akta kontroli str. 6, 30)

Prezes Zarządu wyjaśnił: (...) Wniosek (...) został złożony zgodnie z ustawą (...) o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...). Ze względu na archiwalny charakter tego dokumentu, jedynym dokumentem, jaki jest w posiadaniu Spółki to kserokopia Decyzji (...) z dnia 19 grudnia 2002 roku. (...).

(akta kontroli str. 30)

Przy rozpatrywaniu wniosku o wydanie zezwolenia stwierdzono, że Spółka:

- prowadziła działalność na terenie miasta Stargard,
- dysponowała wystarczającymi środkami finansowymi i technicznymi, gwarantującymi właściwe wykonanie przedmiotowej działalności,
- nie znajdowała się w postępowaniu upadłościowym lub likwidacyjnym,
- wykonywaną działalnością nie przekraczała limitów zanieczyszczeń środowiska naturalnego.

Uzyskane Zezwolenie nie było poprzedzone wydaniem promesy (przyrzeczenia).

(akta kontroli str. 10, 30, 32)

W Zezwoleniu określono, że Wody Miejskie zapewnią na obszarze Stargardu dostawę należytej jakości wody w wymaganych ilościach i pod odpowiednim ciśnieniem w sposób ciągły i niezawodny. Ilość i jakość świadczonych usług zostaną określone w umowach zawieranych z odbiorcami. Spółka została zobowiązana do spełnienia wymagań w zakresie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w tym dotyczących wymagań bakteriologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych określonych rozporządzeniem ministra właściwego do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej. Wody Miejskie powinny corocznie do 31 stycznia przedkładać Prezydentowi Miasta ocenę za rok ubiegły w zakresie m.in.:

- częstotliwości, przyczyn i sposobu załatwienia skarg i wniosków,
- częstotliwości, przyczyn i czasu usuwania awarii,
- wniosków pokontrolnych z kontroli zewnętrznych.

Spółka była zobowiązana do przedkładania³⁹ Radzie Miejskiej w Stargardzie⁴⁰ analiz:

- jakości, ciśnienia i niezawodności dostaw wody,
- strat wody z sieci wodociągowej,
- jakości świadczonych usług w zakresie udzielania informacji o warunkach przyłączenia do sieci wodociągowej i obsługi osób niepełnosprawnych,
- poziomu cen i stawek oraz procedur naliczania i egzekwowania opłat za zaopatrzenie w wodę.

Wody Miejskie miały obowiązek informowania Prezydenta Miasta o dłuższych niż dwunastogodzinnych przerwach w świadczeniu usług wodociagowych.

Spółka została zobowiązana, aby w przypadku niedoboru wody: opracować i wdrożyć program dostaw wody w zaistniałych warunkach, a także udostępnić i ogłosić w miejscowej prasie godzinowy harmonogram ograniczeń lub przerw w dostawach wody. W przypadku wystąpienia awarii urządzeń wodociagowych

³⁸ Decyzja Prezydenta Miasta Nr TD.7/7030/1/2002 z 19 grudnia 2002 r.; dalej: Zezwolenie.

³⁹ Przy składaniu wniosków o zatwierdzenie taryf ustalających opłaty za wodę.

⁴⁰ Dalej: Rada Miejska.

powodujących przerwy w dostawach wody powyżej 12 godzin oraz przerw wskutek siły wyższej⁴¹ do:

- niezwłocznego przystąpienia do ich usuwania oraz poinformowania odbiorców i ogłoszenia takich informacji w prasie, a także uruchomienia zastępczych punktów poboru wody;
- bieżącego upubliczniania informacji o przewidywanym czasie trwania przerw w dostawach wody.

Określono, że Prezydent Miasta cofa Zezwolenie w przypadku: zaprzestania przez Spółkę działalności gospodarczej, prawomocnego wyroku sądu zakazującego takiej działalności, a także nieusunięcia w wyznaczonym terminie nieprawidłowości w sposób rażąco uchybiających warunkom Zezwolenia.

(akta kontroli str. 6-10)

1.3. W latach 2021-2023 w Wodach Miejskich obowiązywał Regulamin dostarczania wody, zmieniony uchwałą Rady Miejskiej z 22 czerwca 2021 r.⁴² Celem zmiany było dodanie zapisów zgodnych z art. 19a do ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków⁴³. W art. 19a określono warunki przyłączenia do sieci wodociągowej, które w myśl art. 19 ust. 5 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, zawiera regulamin dostarczania wody.

W Regulaminie dostarczania wody określono prawa i obowiązki Wód Miejskich oraz odbiorców ich usług, o których mowa w art. 19 ust. 5 pkt 1, 7, 8 i 9 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Określono, że Spółka ma obowiązek:

- dostarczać wodę zgodnie z zawartą umową i wydanymi warunkami technicznymi, a także: o jakości, jak do spożycia przez ludzi, o ciśnieniu nie niższym niż 0,05 MPa⁴⁴ i w ilości co najmniej 1,2 m³/h;
- wydawać warunki techniczne podłączenia do sieci i uzgadniać dokumentację techniczną;
- regularnie kontrolować swoje urządzenia wodociągowe.

W przypadku niedotrzymania ciągłości usług i parametrów dostarczanej wody Spółka ma obowiązek:

- niezwłocznie poinformować odbiorców na swojej stronie internetowej, w mediach lub w inny przyjęty zwyczajowo sposób o zaistniałej sytuacji, w tym⁴⁵ o planowanym terminie przywrócenia prawidłowego funkcjonowania sieci i odpowiednich parametrów wody;
- zapewnienia zastępczych punktów poboru wody⁴⁶ oraz poinformowanie o nich w sposób jak powyżej;
- podjąć niezbędne działania celem przywrócenia ciągłości świadczenia usług i odpowiednich parametrów dostarczanej wody;
- poinformować odpowiednie dyżurne służby, wskazując przewidywany czas przywrócenia świadczenia usług.

O planowanych ograniczeniach w dostawie wody Spółka informuje odbiorców⁴⁷ co najmniej dwa dni robocze przed planowaną przerwą w świadczeniu usług. Wody Miejskie zapewniają dostawy wody do celów przeciwpożarowych na mocy umów

⁴¹ Klęski żywiołowe, takie jak: powódź, susza, skażenie wody wyciekami paliw ciekłych.

⁴² Uchwała nr XXIX/316/2021 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 22 czerwca 2021 r. w sprawie przyjęcia projektu zmian do regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków obowiązującego na terenie Gminy-Miasta Stargard oraz przekazania go do zaopiniowania organowi regulacyjnemu.

⁴³ Dz. U. z 2023 r. poz. 537; dalej: ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

⁴⁴ W miejscu włączenia do sieci.

⁴⁵ O ile jest to możliwe.

⁴⁶ W przypadku przerw w dostawie wody przekraczających 12 godzin.

⁴⁷ Na swojej stronie internetowej, w mediach lub w inny przyjęty zwyczajowo sposób.

zawieranych z Gminą Miastem Stargard⁴⁸. Podstawę do rozliczeń⁴⁹ za pobraną wodę stanowi informacja o ilości, miejscu i dacie poboru wody składana Spółce przez komendanta powiatowej straży pożarnej.

(akta kontroli str. 12-21, 24-26)

1.4. Prezes Zarządu wyjaśnił: „Pisemnie nie przedłożono Spółce zadania dotyczącego zaopatrzenia mieszkańców Stargardu w wodę w sytuacjach kryzysowych. Niemniej jednak z racji prowadzonej działalności oraz posiadanego sprzętu Wody Miejskie zapewniają dostawy wody w sytuacjach kryzysowych wg posiadanych możliwości (...). W przypadku braku energii elektrycznej na terenie UW Spółka posiada dwa agregaty prądowórcze, które zapewniają pracę SUW przez dobę (...). W przypadku wystąpienia skażenia bakteriologicznego woda jest chlorowana na SUW. (...). W przypadku skażenia wody surowej Spółka posiada system wczesnego ostrzegania (...) „Biomonitoring Symbio”. W systemie zastosowano małe słodkowodne (...). W przypadku braku zaopatrzenia w wodę, np. spowodowaną awarią na sieci wodociągowej, Spółka dysponuje cysterną przeznaczoną do transportowania wody pitnej o pojemności 5 m³ w celu zapewnienia tymczasowego punktu poboru wody (...). W przypadku dłuższych przerw (...) Spółka posiada podpisane porozumienie z Wodociągami Zachodniopomorskimi (...) w sprawie wynajmu cysterny. (...) istnieje możliwość poboru wody ze studni ulicznych (...) do celów gospodarczych. W tym roku Spółka planuje, podczas corocznego przeglądu stanu technicznego, wykonać badania wody celem weryfikacji jej przydatności do spożycia przez mieszkańców.”

(akta kontroli str. 31-32)

MPGK zawarło z Wodociągami Zachodniopomorskimi Spółka z o.o. porozumienie z 26 czerwca 2009 r., w myśl którego w sytuacjach kryzysowych obie strony umowy zobowiązały się do wynajmowania pustych lub napełnionych wodą cystern.

(akta kontroli str. 622)

1.5. W zakresie obowiązków kierownika PTE zapisano m.in. wydawanie poleceń dotyczących:

- produkcji wody i jej dostarczania usługobiorcom, tj.:
 - utrzymania w odpowiednim stanie techniczno-sanitarnym urządzeń i sieci wodociągowej,
 - płukania i chlorowania wody w sieci,
 - utrzymania w stałej sprawności eksploatacyjnej studni publicznych, awaryjnych ujęć wody, urządzeń do dezynfekcji wody,
 - likwidacji zakłóceń w dostawie wody do odbiorców;
- wykonywania analizy wody w ramach badania technologii procesu produkcji wody i jej dystrybucji w sieci wodociągowej,
- organizacji i zapewnienia bezawaryjnej pracy pogotowia awaryjno-kanalizacyjnego,
- przestrzegania właściwego stosowania przepisów w zakresie zagrożeń pożarowych.

(akta kontroli str. 48-52)

W zakresie obowiązków mistrza ds. eksploatacji wody ZWiK zapisano m.in.:

- przeglądy urządzeń studni, kontrolne badanie jakości wody, dbanie o należyty stan pomieszczenia chloratora i ciągłości ruchu oraz zapewnienie realizacji

⁴⁸ Prawo do pobierania wody na cele przeciwpożarowe posiadają wyłącznie jednostki straży pożarnej.

⁴⁹ Z Gminą Miastem Stargard.

remontów średnich i kapitalnych zespołów pompowych i urządzeń wodociągowych na UW,

- opracowanie harmonogramów remontów i inwestycji, przeglądy zasuw i hydrantów oraz nadzór nad płukaniem sieci wodociągowej,
- usuwanie awarii na sieci i przyłączach wodociągowych,
- współpraca z Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną w Stargardzie⁵⁰.

(akta kontroli str. 61-62)

W zakresie obowiązków monterów sieci wodociągowej w DzEW zapisano m.in.:

- zapewnienie stałej sprawności technicznej urządzeń,
- wykonywanie remontów na sieci wodociągowej,
- usuwanie awarii na sieciach i przyłączach wodociągowych,
- konserwacja urządzeń infrastruktury wodociągowej.

(akta kontroli str. 56, 58, 69)

W zakresie obowiązków maszynistów urządzeń UW zapisano m.in.:

- utrzymanie prawidłowych parametrów ruchu na SUW,
- eksploatacja i konserwacja studni głębinowych na terenie UW,
- dozowanie środka dezynfekcyjnego do wody,
- wykonywanie pomocniczych badań wody w zakresie parametrów: chloru wolnego, żelaza itp.,
- bieżąca obserwacja systemu SYMBIO i obiektów chronionych na UW.

(akta kontroli str. 53-54, 66-67, 71-72)

Zgodnie z pkt 4 ppkt 1 w rozdziale IV Zezwolenia w przypadku awarii urządzeń wodociągowych powodujących przerwy w dostawach wody przekraczające 12 godzin oraz przerw wskutek siły wyższej⁵¹ Spółka jest zobowiązana do uruchomienia zastępczych punktów poboru wody.

(akta kontroli str. 31, 35, 74-162)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *W Spółce prowadzony jest dyżur dyspozytorski polegający na utrzymaniu całodobowej stałej gotowości do pracy obsługi i eksploatacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, obejmujący także dni wolne od pracy i święta. Do 25-go każdego miesiąca opracowywany jest harmonogram dyżurów, na podstawie którego wyznaczeni pracownicy pełnią dyżur. Dyspozycyjność pracowników zapewniają posiadane zasoby ludzkie, które są wykorzystywane w sytuacjach kryzysowych i awaryjnych na strategicznych obiektach, takich jak Ujęcie Wody, Oczyszczalnia Ścieków, sieć wodociągowa i sieć kanalizacyjna. Osoba w ramach dyżuru realizuje wszystkie zadania w przypadku wystąpienia awarii, bądź innych utrudnień w funkcjonowaniu sieci. W Spółce przyjęto zasadę, że nadzór nad kierowaniem akcją kryzysową lub awaryjną w godzinach dyżuru powierzana jest mistrzom (...).” „Zwyczajowo przyjęto, że kierownik pionu techniczno-eksploatacyjnego z racji pełnienia funkcji nie jest ujęty w harmonogramie dyżurów.*

(akta kontroli str. 177, 179)

1.6. Spółka nie wypracowała wytycznych w sytuacjach kryzysowych trwających od kilku dni do kilku tygodni.

(akta kontroli str. 168-169)

Prezes Zarządu wyjaśnił: (...) *W przypadku wystąpienia takiej sytuacji przedsiębiorstwo posiada podpisane porozumienie na wypadek sytuacji kryzysowej,*

⁵⁰ Dalej: PSSE.

⁵¹ Zdarzenia nagłe, niezależne od Spółki, takie jak: powódź, susza, skażenie UW wyciekami paliw ciekłych.

tj. w przypadku braku możliwości uzdatniania wody z ujęcia komunalnego w Stargardzie lub skażenia miejskiej sieci wodociągowej z Wodociągami Zachodniopomorskimi na wynajem cysterny z wodą pitną. Spółka w zakresie dostaw wody posługuje się posiadаныmi studniami miejskimi rozlokowanymi na terenie miasta Stargard – tylko w zakresie wody przeznaczonej na cele gospodarcze. Posiada również swoją cysternę do przewozu wody zdatnej do spożycia przez ludzi. Ponadto posiada opracowaną procedurę postępowania na wypadek pogorszenia jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych dostarczonej w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Stargard. Aby nie dopuścić do dłuższego przestoju w dostawie wody spowodowanej awarią na sieci wodociągowej, Spółka zabezpieczona jest w materiał oraz sprzęt techniczny do usuwania tego typu zdarzeń. Opracowany jest również dyżur dyspozytorski zapewniający zasoby ludzki przy usuwaniu awarii. Przyjęte procedury oraz sposoby postępowania pozwalają skoordynować działania poszczególnych uczestników podczas usuwania awarii i sytuacji kryzysowych.

(akta kontroli str. 168-169)

Spółka nie określiła wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących projektowania i eksploatacji urządzeń zaopatrzenia w wodę, a także wymagań w zakresie budowy i utrzymania studni awaryjnych⁵² oraz zasad monitorowania i informowania mieszkańców o ocenie jakości wody czerpanej ze źródeł awaryjnych.

(akta kontroli str. 169)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *Spółka zapewnia nadzór nad projektowaną infrastrukturą wodociągową służącą do ujmowania, uzdatniania i dystrybucji wody pitnej w warunkach normalnych. Nadzór ten polega na wcześniejszym uzgodnieniu przez pracowników Wód Miejskich dokumentacji projektowej. Urządzenia, o których mowa są wykorzystywane w sytuacjach kryzysowych, o ile nie są przyczyną tej sytuacji. Spółka od kilkadziesiąt lat nie prowadzi inwestycji w zakresie budowy studni awaryjnych. Prowadzone są tylko przeglądy techniczne (roczne) w zakresie posiadanych studni – tj. 16 sztuk.*

(akta kontroli str. 169)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *Spółka nie wypracowała (...) zasad w zakresie powiadamiania mieszkańców o jakości wody w sytuacjach awaryjnych. W przypadku wystąpienia takich sytuacji (...) korzystamy z podpisanej umowy z lokalnym radiem - Twoje Radio na kampanie reklamową i informacyjną.*

Wody Miejskie zawarły 6 grudnia 2021 r. z firmą zewnętrzną umowę⁵³ na świadczenie usługi biomonitorowania⁵⁴ jakości ujmowanej wody pitnej. Biomonitoring nie wykazał nieprawidłowości w stanie wody.

Wody Miejskie zawarły 5 stycznia 2023 r. umowę⁵⁵ z firmą Twoje Radio Spółka z o.o. ze Stargardu, na kupno czasu antenowego w okresie do końca 2023 r., co w razie wystąpienia sytuacji kryzysowych umożliwiło Spółce informowanie mieszkańców np. o jakości wody lub o punktach poboru wody.

(akta kontroli str. 180, 496, 500-501, 725-726, 769)

Spółka dysponowała Procedurą sanitarno-higieniczną użytkowania cysterny przeznaczonej do transportu wody pitnej o pojemności 5 m³ służącej do zaopatrywania ludzi w wodę przeznaczoną do spożycia w sytuacji awaryjnej na terenie miasta Stargard. W myśl Procedury cysternę w okresie nie korzystania

⁵² Studnia awaryjna – obiekt techniczny, stanowiący rezerwę niezawodnościową dla studni działających na ujęciu podstawowym, utrzymywana w stanie sprawności.

⁵³ Umowa TZ-50-21/2021 z PROTE Technologie dla Środowiska Spółka z o.o. z Poznania.

⁵⁴ System Biomonitoringu Symbio za pomocą małży.

⁵⁵ Nr 5/2023.

z niej należy dokładnie umyć i raz w miesiącu zdezynfekować roztworem podchlorynu sodu, a następnie przeprowadzić mikrobiologiczne testy wody z cysterny. Cysterna powinna być czyszczona i dezynfekowana również przed każdym użyciem do zaopatrzenia mieszkańców w wodę, przy czym napełniana może być wyłącznie z hydrantu na terenie UW. W trakcie użytkowania cysterny raz w tygodniu należy ocenić jakość dostarczonej wody. Cysternę należy pozostawiać w miejscu chronionym przed nasłonecznieniem i opadami atmosferycznymi, zabezpieczając przed zanieczyszczeniem. Po napełnieniu cysterny wodą włązy należy zamykać na kłódkę.

(akta kontroli str. 169, 181-182)

Spółka nie określiła sposobu obliczania ilości i pojemności środków do przewozu wody w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 169)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *Spółka nie prowadzi kalkulacji, wyliczeń w zakresie przewozu wody pitnej w sytuacjach awaryjnych. Korzysta ze wszystkich dostępnych środków w celu zapewnienia dostaw wody do mieszkańców – własna beczka, najem z ościennych Wodociągów oraz uruchomienie studni miejskich.*

(akta kontroli str. 169)

Na zlecenie Wód Miejskich zewnętrzni eksperci⁵⁶ opracowali we wrześniu 2022 r. Plan Bezpieczeństwa Wody dla ujęcia wód podziemnych „Stargard Południe” z utworów czwartorzędowych w miejscowości Stargard oraz Analizę Ryzyka dla tego samego obiektu. W obu opracowaniach omówiono stan istniejący UW. W pierwszym dokumencie zalecono kontynuowanie monitoringu na terenie UW⁵⁷ z uwagi na wzrost zdarzeń ekstremalnych, które mogłyby powodować katastrofalne skutki, w tym przerwanie dostaw wody. W drugim dokumencie stwierdzono, że niezależnie od sporadycznych wysokich wezbrań i zagrożeń powodziowych, nie zaobserwowano sytuacji kryzysowych związanych z wysokimi stanami wód rzecznych.

(akta kontroli str. 170, 183, 265, 272, 300)

W pozwoleniu wodnoprawnym dla poboru wód podziemnych z 14 czerwca 2022 r. nie określono, które studnie należy traktować jako awaryjne.

(akta kontroli str. 454-461)

1.7. Spółka nie ustalała zapotrzebowania na wodę w sytuacjach kryzysowych dla Gminy Miasto Stargard. W przypadku przerwy w dostawie wody dłuższej niż 12 godzin, spowodowanej awarią sieci wodociągowej, Spółka realizowała dostawę wody poprzez zastępcze punkty poboru wody.

(akta kontroli str. 173, 179-180)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że *średnia wielkość zapotrzebowania Gminy Miasto Stargard na wodę w sytuacjach kryzysowych, można było przyjąć jako mniejszą od średniego zaopatrzenia dobowego w wodę, które wynosiło ok. 9500 m³/d. W zależności od sytuacji kryzysowej Spółka podejmuje działania służące do minimalnego zaopatrzenia mieszkańców dotkniętych przerwą w dostawie wody poprzez punkty zastępcze oraz dostawę wody pitnej w cysternach.*

(akta kontroli str. 174, 180)

⁵⁶ Uprawnienia geologiczne nr: V-1776, XI-044 i V-1868, XI-078.

⁵⁷ Obiekt strategiczny dla funkcjonowania miasta Stargard.

Prezydenta Miasta i Dyrektora Wód Miejskich nie wydali wytycznych w zakresie ustalania zapotrzebowania Gminy Miasto Stargard na wodę w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 180)

Według wyliczenia biegłych⁵⁸, zapotrzebowanie na wodę w sytuacji kryzysowej (wg stanu na 31 grudnia 2022 r.) wynosiło, dla:

- zaspokojenia potrzeb fizjologicznych ludności – 168,37 m³/dobę⁵⁹,
- minimalnych dostaw wody – 505,11 m³/dobę⁶⁰,
- niezbędnych dostaw wody – 1237,40 m³/dobę⁶¹.

(akta kontroli str. 778, 781)

1.8. Prezes Zarządu wyjaśnił: *Spółka nie posiada dokumentacji dotyczącej zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych (...). Jedyńm dokumentem (...) był (...) „Plan zaopatrzenia w wodę”, opracowany przy udziale Spółki w zakresie: zestawienia studni publicznych (...), parametrów technicznych ujęcia wody, zespołów prądotwórczych i zbiorników paliwa, rodzaju i składu służb wodociagowych niezbędnych do obsługi w stanie pełnej gotowości ujęcia wody, zestawienia danych studni ujęcia Stargard-Południe, instrukcji Przekazywanie informacji o poważnych awariach sieci lub skażeniach wody.* Ponadto Prezes Zarządu wyjaśnił, że Spółka nie otrzymała żadnych wytycznych w tej sprawie od Prezydenta Miasta i Szefa Obrony Cywilnej w Gminie Miasto Stargard.

Zagadnienia związane z Planem zagospodarowania w wodę prowadzone były w Wydziale Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych Urzędu Miejskiego w Stargardzie.

(akta kontroli str. 463-464, 623-670)

1.9. W Spółce nie określono charakterystyki zagrożeń dotyczących zapewnienia ciągłości dostaw wody oraz oceny ryzyka ich wystąpienia.

(akta kontroli str. 113)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *(...) Jedyńą analizą ryzyka (...) była Analiza Ryzyka Ujęcia wód podziemnych Stargard Południe z utworów czwartorzędnych w miejscowości Stargard oraz Plan Bezpieczeństwa Wody. Do Miasta został przekazany Plan Bezpieczeństwa Wody dla ujęcia (...) 28 marca 2023 r. (...). Spółka nie określała prawdopodobieństwa wystąpienia zakłóceń w dostawie wody oraz ich wpływu na stan bezpieczeństwa, ponieważ średnia ilość awarii w ciągu ostatnich kilkadziesiąt lat oscyluje na poziomie 35 w roku, a ich zasięg nie obejmował swoim skutkiem całego miasta, a jedynie kilka ulic. Ponadto czas usuwania samej awarii średnio wynosił 5-6 godzin, z czego przerwa w dostawie wody nie przekraczała średnio 4 godzin.*

(akta kontroli str. 113-114)

⁵⁸ W dziedzinie bezpieczeństwa dostaw wody w sytuacjach kryzysowych, powołanych na podstawie art. 49 ustawy o NIK.

⁵⁹ Wyliczenie dotyczy ilości wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności na poziomie 2,5 dm³/na osobę na dobę.

⁶⁰ Wyliczenie dotyczy ilości wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności i zwierząt gospodarskich (w okresie ograniczonych dostaw przez kilka dni), ustalonej dla ludności na poziomie 7,5 dm³/na osobę na dobę.

⁶¹ Wyliczenie dotyczy ilości wody, która pokrywa potrzeby wszystkich odbiorców w ilościach niezbędnych do życia, funkcjonowania zakładów użyteczności publicznej i potrzeby wybranej produkcji (w okresie ograniczonych dostaw przez kilka tygodni), ustalonej dla ludności na poziomie 15 dm³/na osobę na dobę.

1.10. Spółka nie zidentyfikowała potrzeb / niedoborów (braków) w zasobach niezbędnych do zapewnienia Gminie Miastu Stargard dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 417)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *Spółka (...) nie identyfikowała swoich potrzeb w zakresie urządzeń wodociągowych alternatywnych źródeł wody oraz materiałów / sprzętu technicznego, niezbędnych do zapewnienia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych. Jedynymi zakupami w tym temacie była beczka do transportu wody pitnej oraz zaplanowana do zakupu w tym roku paczkowarka wody. Wynikało to stąd, iż dotychczas nie było sytuacji kryzysowej, a dotychczasowa liczba awarii (...) oscylowała na poziomie 35 w roku (...).*

Spółka nie posiada dokumentu, wg którego obliczyła niedobory / braki w zakresie brakującej liczby i wydajności ujęć wody (w tym studni awaryjnych). Na dzień dzisiejszy wydajność Ujęcia Wody wynosząca 11150 m³/ d jest większa niż obecne dobowe zapotrzebowanie mieszkańców na wodę wynoszące 9500 m³/ d (...). Spółka posiada wystarczającą moc i ilość agregatów do zapewnienia funkcjonowania Ujęcia Wody w przypadku przerw w dostawie energii. (...) Spółka dysponuje jedną cysterną do przewozu wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (...) która w wystarczający sposób zabezpiecza odbiorców w wodę zdatną do spożycia. W tym roku cysterna zostanie zastąpiona paczkowarką do wody. Woda będzie paczkowana w woreczkach, które w sytuacjach kryzysowych i awaryjnych będą przekazywane mieszkańcom Stargardu. Posiadanie paczkowarki nie ogranicza możliwości wyprodukowania wody, co jest istotne w przypadku beczki i jej pojemności i konieczności ciągłego jej uzupełniania. (...). Spółka posiada (...) Porozumienie z (...) 1 czerwca 2009 r. MZK Sp. z o.o. Stargard – obecnie MPK Sp. z o.o. Stargard gwarantujące ciągłą dostawę oleju napędowego do agregatów prądotwórczych.

(akta kontroli str. 417-418)

1.11. W badanym okresie MPGK opracowało Wieloletnie Plany na lata 2018-2021 i 2022-2024, których projekty przedłożono Prezydentowi Miasta, odpowiednio: 1 lutego 2018 r. i 23 czerwca 2021 r., tj. zgodnie z art. 21 ust. 1 i ust. 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

W odniesieniu do obu ww. Wieloletnich Planów, Prezydent Miasta stwierdził, że były zgodne z zapisami:

- ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Stargard,
- miejscowych planów zagospodarowania Gminy Miasta Stargard,
- zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

Wieloletni Plan na lata 2018-2021 został uchwalony 24 kwietnia 2018 r. przez Radę Miejską w Stargardzie⁶², a na lata 2022-2024 31 sierpnia 2021 r.⁶³ na podstawie art. 21 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Wcześniej Wieloletnie Plany zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Nadzorczą MPGK⁶⁴, co było zgodne z wymogami zawartymi odpowiednio w § 19 ust. 1 i 2 pkt 9 i 13 Aktu Założycielskiego z dnia 10 czerwca 1997 r. (ze zmianami).

⁶² Uchwała nr XLI/441/2018 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 24 kwietnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu na lata 2018-2021.

⁶³ Uchwała nr XXX/321/2021 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu na lata 2022-2024.

(akta kontroli str. 421, 436, 453)

W obu Wieloletnich Planach nie stwierdzono braków (niedoborów) w zakresie zapewnienia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

W Wieloletnim Planie na lata 2018-2021 zaplanowano poniższe zadania⁶⁵, których realizacja mogła zwiększyć poziom bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych, tj. m.in.:

- Budowa i wymiana sieci wodociągowych⁶⁶,
- Modernizacja Ujęcia Wody,
- Modernizacja SUW⁶⁷ i urządzeń do ujmowania wody, automatyzacja poboru wody ze studni głębinowych, monitoring sieci wodociągowej⁶⁸.

W Wieloletnim Planie na lata 2022-2024 zaplanowano dwa zadania, których realizacja zwiększała poziom bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych, tj.:

- Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie miasta⁶⁹,
- Minimalizacja zagrożeń skażenia wody wraz ze zwiększeniem optymalizacji procesów uzdatniania poprzez modernizację Stacji uzdatniania wody Stargard Południe wraz z wymianą sieci wodociągowej⁷⁰ i budową nowych studni głębinowych.⁷¹

(akta kontroli str. 421, 427-428, 431-433, 440-441, 444, 447, 449, 451)

1.12. Jak wyjaśnił Prezes Zarządu: *Zasoby Spółki przewidziane do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych są zawarte w Planie zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla Miasta Stargard (...) W 2004 r. (...) MPGK przekazała informację do Planu zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla Miasta Stargard (...). W lipcu 2022 r. dane te zostały uaktualnione.*

(akta kontroli str. 420)

Plan zaopatrzenia w wodę został opracowany przez Miejskie Centrum Reagowania i zatwierdzony 16 grudnia 2004 r. przez Prezydenta Miasta.

W części IV pkt 1.3.⁷² Planu zaopatrzenia w wodę przewidziano opracowanie przez Spółkę Planu zabezpieczenia czynnego ujęcia wody w warunkach specjalnych. W tym samym punkcie założono: opracowanie technologii uzdatniania wody w warunkach zagrożenia z uwzględnieniem każdego rodzaju zagrożenia, wykonanie badań laboratoryjnych ustalających maksymalne dawki reagentów, których stosowanie nie wpływa na pogorszenie jakości wody poniżej parametrów określonych dla okresów ograniczonej dostawy wody, wytypowanie miejsc

⁶⁴ Odpowiednio Uchwała Rady Nadzorczej Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunalnej Spółki z o.o. w Stargardzie nr 2/VIII/18 z dnia 25 stycznia 2018 r. i nr 17/IX/21 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie zaopiniowania Wieloletniego Planu.

⁶⁵ Punkty nr 3 i 4 Wieloletniego Planu.

⁶⁶ Budowa sieci wodociągowej w ulicach: Tańskiego-Śniadeckiego (łącna długość 150 m), PPNT (450 M), Metalowej (1563 m), 9 Nadodrzańskiego Pułku Piechoty (60 m), Morskiej, Szosa Maszewska i Wiśniowa, Różanej (120 m), Śniadeckiego (720 m), Kazimierza Wielkiego-Bydgoska (150 m) i Grudziądzkiej (130 m) oraz budowa spinek na sieci wodociągowej miasta. Wymiana sieci wodociągowej w ulicach: Różyckiego (i 11 przyłączy), Szczecińskiej-Bornholmskiej, Kochanowskiego (450 m), Nabrzeżnej (145 m), Bydgoskiej (600 m) Nowowiejskiego (300 m) oraz wymiana przyłączy w al. Żołnierza.

⁶⁷ Automatyzacja uzdatniania i przesyłania wody oraz płukania filtrów pospiesznych otwartych, wizualizacja procesu uzdatniania.

⁶⁸ Pomiar ciśnienia i przepływu.

⁶⁹ Budowa sieci wodociągowej w osiedlu Pyrzyckim (łącna długość 3460 m) oraz w ulicach: Nowowiejska (110 m), Szczecińska-Bornholmska (600 m), Matejki (97 m), Portowa (100 m), Limanowskiego (55 m), Gryfa (70 m) i Śniadeckiego (385 m). Wymiana sieci wodociągowej w osiedlu Kopernika (łącna długość 530 m) oraz w ul. Kochanowskiego (450 m) i ul. Nabrzeżnej (145 m).

⁷⁰ Na terenie ujęcia wody (łącna długość 430 m).

⁷¹ Budowa czterech nowych i likwidacja dotychczasowych studni głębinowych.

⁷² Pkt 1.3. Wykaz prac związanych z przysposobieniem ujęcia wody do funkcjonowania w Warunkach specjalnych w stanie: „Stalej”, „Podwyższonej” i „Pełnej gotowości obronnej” str. 32.

lokalizacji grzebowiska materiałów niebezpiecznych i zużytych odpadów skażonych, przećwiczenie raz do roku praktycznego zastosowania technologii uzdatniania wody przewidzianej dla zagrożenia i ograniczonych dostaw oraz sprawdzenie właściwości uszczelnienia obudowy zewnętrznej studni i urządzeń wodociagowych. Wody Miejskie kontrolowały stan studni głębinowych, w tym stan uszczelnienia obudowy. Spółka nie opracowała Planu zabezpieczenia czynnego ujęcia wody w warunkach specjalnych, ani innych ww. nakazów określonych w Planie zaopatrzenia w wodę, co opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 623, 660-662, 739)

1.13. Zgodnie z art. 5 ust. 1a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę przedsiębiorstwo wodociagowo-kanalizacyjne jest obowiązane do prowadzenia regularnej wewnętrznej kontroli jakości wody.

W latach 2021-2023 Wody Miejskie nie dysponowały własnym laboratorium. Spółka ustaliła harmonogramy pobierania próbek wody do badań w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z § 6 pkt 4 w uzgodnieniu z PPIS⁷³. W harmonogramach przedstawiono terminy w latach: 2021, 2022 i 2023, analiz wody:

- surowej wprowadzonej do budynku SUW, uzdatnionej wprowadzonej do sieci i popłucznych ze studzienki za osadnikiem – w każdym miesiącu roku;
- z rzeki Iny 5 m przed i 5 m za punktem zrzutu popłuczyn – w marcu i październiku;
- uzdatnionej z sieci wodociagowej w sześciu punktach miasta⁷⁴ – w każdym z sześciu parzystych miesięcy w roku;
- surowej z 21 studni głębinowych na terenie UW – dwie studnie w kwietniu, trzy w maju oraz po cztery w czerwcu, lipcu, sierpniu i wrześniu⁷⁵.

(akta kontroli str. 496-498, 618-621, 736)

Prezes Zarządu wyjaśnił: (...) *W przypadku awarii na sieci wodociagowej i planowanej przerwy w dostawie wody dłuższej niż 12 godzin (...) Spółka zamieszcza taką informację na swojej stronie internetowej oraz podaje komunikat w lokalnych mediach (np. umowa z lokalną rozgłośnią).* Liczba uruchamianych studni głębinowych⁷⁶ zależała od wielkości aktualnego zapotrzebowania na wodę. Średnio pracowało od ośmiu do trzynastu studni, a w trakcie szczytów rozbiorowych wszystkie 21 studni.

(akta kontroli str. 169, 736)

W badanym okresie PPIS przeprowadził 22 kontrole stanu UW, z tego 11 w 2011 r., 10 w 2022 r. i jedną w 2023 r.⁷⁷ Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 503-617)

1.14.-1.16. Wody Miejskie nie dysponowały obiektami Infrastruktury Krytycznej.

(akta kontroli str. 671-711)

Prezes Zarządu na temat wpływu, jaki miało uchylene 23 kwietnia 2022 r. regulacji prawnych⁷⁸ określających organizację i zadania władz publicznych w ramach systemu obrony cywilnej oraz niezastąpienie ich nowymi regulacjami, na zapewnienie przez Spółkę bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych, wyjaśnił: (...) *w moim subiektywnym odczuciu zmiana przedmiotowej*

⁷³ Pozytywnie zaopiniowane odpowiednio: 18 stycznia 2021 r., 10 lutego 2022 r. i 14 grudnia 2022 r.

⁷⁴ W ulicy: Drzymały 65, Gdyńskiej 26, Podleśnej 14, Reymonta 18, Tańskiego 19 i Usługowej 11.

⁷⁵ Realizację analiz wody surowej z 21 studni głębinowych opisano w pkt 2.3.

⁷⁶ Spośród 21 na terenie UW.

⁷⁷ 18 stycznia, 8 i 9 marca, 24 maja, 13 i 27 lipca, 13 i 14 września, 3 i 8 listopada oraz 6 grudnia 2021 r.; 17 i 18 stycznia, 8 i 22 marca, 9 maja, 4 i 13 lipca, 9 sierpnia oraz 12 i 13 września 2022 r.; 18 kwietnia 2023 r.

⁷⁸ Tj. ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372, ze zm.).

ustawy nie wnosi nic dla funkcjonowania Spółki. Spółka sama organizuje i planuje działania, jak również określa i finansuje potrzeby związane z ewentualną koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych. Do takich zadań zaliczyć należy coroczne prace modernizacyjne, inwestycyjne i remontowe sieci i infrastruktury wodociągowej, zakup beczki, czy też planowany zakup paczkowarki do wody. Jak do tej pory skuteczność realizacji tych działań na rzecz zapewnienia dostaw wody pitnej mieszkańcom w sytuacjach kryzysowych realizowana jest w sposób satysfakcjonujący.

(akta kontroli str. 470-471)

W okresie po 22 kwietnia 2022 r. Spółka nie prowadziła korespondencji z przedstawicielami władzy publicznej związanej z zasadami działania Obrony Cywilnej.

(akta kontroli str. 496)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Spółka nie wykonała nakazów określonych w części IV pkt 1.3. Planu zaopatrzenia w wodę, tj.:

- opracowanie Planu zabezpieczenia czynnego ujęcia wody w warunkach specjalnych;
- opracowanie technologii uzdatniania wody w warunkach zagrożenia;
- wykonanie badań laboratoryjnych ustalających maksymalne dawki reagentów;
- wytypowanie miejsc lokalizacji grzebowiska materiałów niebezpiecznych i zużytych odpadów skażonych;
- przeciwiczenie raz do roku praktycznego zastosowania technologii uzdatniania wody przewidzianej dla zagrożenia i ograniczonych dostaw oraz sprawdzenie właściwości uszczelnienia urządzeń wodociągowych.

(akta kontroli str. 623, 660-662, 739, 759)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że *Z uwagi na brak wytycznych przez inne instytucje zajmujące się sytuacją kryzysową w mieście, Spółka nie prowadziła żadnych zadań (...) w tym zakresie.*

(akta kontroli str. 738-739)

OCENA CZĄSTKOWA

Wody Miejskie dysponowały decyzją Prezydenta Miasta z 19 grudnia 2002 r. udzielającą zezwolenia na prowadzenie m.in. zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Stargard. Spółka dysponowała Regulaminem dostarczania wody, w którym określono jej prawa i obowiązki. Wody Miejskie zawarły porozumienie z 26 czerwca 2009 r. z Wodociągami Zachodniopomorskimi Sp. z o.o. z siedzibą w Goleniowie, w myśl którego w sytuacjach kryzysowych obie strony zobowiązały się do wynajmowania pustych lub napełnionych wodą cystern.

Dyrektor Wód Miejskich nie wydał wytycznych w zakresie ustalania zapotrzebowania Gminy Miasto Stargard na wodę w sytuacjach kryzysowych. Opracowanie wytycznych nie wynika z obowiązujących przepisów, jednak ich brak może utrudniać osiągnięcie celu, jakim jest realizacja zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych.

Spółka nie zidentyfikowała też potrzeb w zasobach niezbędnych do zapewnienia Gminie Miastu Stargard dostaw wody w sytuacjach kryzysowych. Nie określono charakterystyki zagrożeń dotyczących zapewnienia ciągłości dostaw wody oraz

oceny ryzyka ich wystąpienia. Także brak tych wielkości może utrudniać osiągnięcie celu, jakim jest realizacja zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych.

Wody Miejskie dysponowały natomiast dwoma Wieloletnimi Planami na lata 2018-2021 i 2022-2024. W obu dokumentach zaplanowano realizację inwestycji mogących zwiększyć poziom bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych. Wyniki 22 kontroli stanu UW, przeprowadzonych przez PPIS były pozytywne.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na niewykonaniu przez Spółkę nakazów zawartych w Planie zaopatrzenia w wodę.

Ponadto Wody Miejskie nie sporządziły charakterystyki zagrożeń w zakresie zapewnienia ciągłości dostaw wody wraz z oceną ryzyka ich wystąpienia, co w ocenie NIK mogło utrudnić Spółce właściwą identyfikację rozwiązań służących przeciwdziałaniu i eliminacji skutków wystąpienia tych zagrożeń. Spółka nie przeprowadziła analizy potrzeb / niedoborów w zasobach niezbędnych do zapewnienia Miastu Gminie Stargard dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

OBSZAR

2. Przygotowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy.

Opis stanu faktycznego

2.1. i 2.2. W latach 2021-2023 (I kw.) Wody Miejskie zrealizowały cztery zadania związane z rozwojem i modernizacją urządzeń wodociagowych⁷⁹, mających na celu zapewnienie dostaw wody w sytuacjach kryzysowych. Były to następujące zadania:

- Dostawa wraz z montażem i uruchomieniem nowej stacji podnoszenia ciśnienia – zestaw hydroforowy ZH-ICP/W 2.10.4/1,5 kW; odbiór 28 czerwca 2022 r. (koszty 31 365 zł brutto);
- Wykonanie usługi polegającej na remoncie sieci wodociagowej metodą bezwykopową (cracking) w ulicy Andersa i Sikorskiego w Stargardzie; odbiór robót 26 lipca 2021 r. (142 753,80 zł brutto);
- Budowa sieci wodociagowej DN 400 w ulicy Podmiejskiej w Stargardzie; odbiór robót 31 grudnia 2021 r. (179 826 zł brutto);
- Budowa sieci wodociagowej DN 110 w ulicy Łąkowej w Stargardzie; zakończenie robót w maju 2022 r. (60 293,12 zł brutto).

Źródłem finansowania wszystkich inwestycji były środki własne Wód Miejskich. Wykonawcą ostatniego z ww. czterech zadań było MPGK, natomiast pozostałych zadań firmy zewnętrzne.

Nie stosowano przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁸⁰ na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 Pzp. Postępowania o udzielenie zamówień prowadzono na podstawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych przez Wody Miejskie Stargard Spółka z o.o., do których nie mają zastosowania przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych⁸¹, zatwierdzonego zarządzeniami Prezesa Zarządu – Dyrektora Naczelnego Wód Miejskich:

- nr 13/21 z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany Regulaminu zamówień publicznych udzielanych przez Wody Miejskie Stargard Spółka z o.o.,
- nr 12/21 z dnia 19 grudnia 2021 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany Regulaminu zamówień publicznych udzielanych przez Wody Miejskie Stargard Spółka z o.o.,

⁷⁹ W tym jedna dostawa i trzy usługi.

⁸⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm. Dalej: Pzp.

⁸¹ Dalej: Regulamin udzielania zamówień.

- nr 14/22 z dnia 26 lipca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany Regulaminu zamówień publicznych udzielanych przez Wody Miejskie Stargard Spółka z o.o.,
 - nr 2/23 z dnia 13 stycznia 2023 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany Regulaminu zamówień publicznych udzielanych przez Wody Miejskie Stargard Spółka z o.o.
- (akta kontroli str. 791,816, 829-831, 841-842)

Spółka nie zrealizowała wszystkich zadań dotyczących infrastruktury wodociągowej, zapisanych w Wieloletnim Planie na lata 2018-2021⁸² z powodu konieczności wykonania innych nieprzewidzianych wcześniej zadań. Na 19 zaplanowanych zadań wykonano 11. Niewykonane siedem zadań zostały uwzględnione w kolejnym wieloletnim planie.

(akta kontroli str. 843-845)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *Spółka jako główne kryterium kwalifikowania sieci do remontów lub modernizacji bierze pod uwagę wiek i awaryjność sieci. Dodatkowym kryterium jest potrzeba skoordynowania zadań z inwestycjami wykonywanymi przez zarządców dróg. Na tej podstawie co roku opracowywane są plany remontów i inwestycji.*

(akta kontroli str. 842)

Szczegółowe badania dwóch postępowań⁸³, wykazały, że Spółka udzieliła zamówień zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie udzielania zamówień.

(akta kontroli str. 832-834)

2.3. Oględziny 12 maja 2023 r. dwóch studni zapasowych⁸⁴ wykazały, że ich stan utrzymania i sposób zabezpieczenia były prawidłowe. Obie studnie były studniami wierconymi, pobierającymi wodę z głębinowych warstw wodonośnych. Ujęcia wody znajdowały się na terenie objętym systemem wodociągowym, w oddaleniu od budynków mieszkalnych od 11,0 do 50,0 m. Studnie zabezpieczono przed uszkodzeniem, zanieczyszczeniem i wpływami atmosferycznymi poprzez wylanie opasek betonowych, które odprowadzały wody powierzchniowe na zewnątrz terenu ujęć. Włazy wejściowe do urządzeń pomp zabezpieczono poprzez zamykanie na kłódkę. Woda przeznaczona była do celów przeciwpożarowych.

(akta kontroli str. 472-474)

Z danych uzyskanych od PPIS na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK wynika, że woda ze studni publicznych przy ul. Piłsudskiego 53d i przy ul. Wieniawskiego 25 w Stargardzie nie była przeznaczona do spożycia przez ludzi, a tym samym nie podlegała ocenie na podstawie rozporządzenia w sprawie jakości wody. W trakcie zleconej przez NIK kontroli jakości wody Sanepid nie stwierdził zanieczyszczeń mikrobiologicznych, ani nieprawidłowości w stanie sanitarno-higienicznym i technicznym obu studni. Stwierdził natomiast wysoką mętność i wysoką zawartość żelaza w wodzie z obu studni, a także wysoką zawartość manganu w wodzie z drugiej ze studni. W ocenie PPIS poprawa jakości wody w zakresie parametrów fizykochemicznych mogłaby nastąpić poprzez regularne płukanie studni.

(akta kontroli str. 405)

Wody Miejskie posiadały dwa stacjonarne agregaty prądotwórcze o łącznej mocy 520 kW i cztery mobilne agregaty o sumarycznej mocy 210,8 kW. Zapas paliwa wynosił 1 760 dm³.

⁸² Omówionym w pkt 1.11. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

⁸³ „Wykonanie roboty polegającej na remoncie sieci wodociągowej metodą bezwykopową (cracking) w Stargardzie”, „Dostawa wraz z montażem i uruchomieniem nowej stacji podnoszenia ciśnienia – zestaw hydroforowy ZH-ICP/W 2.10.4/1,5 kW”.

⁸⁴ Przy ul. Wieniawskiego 25 i ul. Piłsudskiego 53d w Stargardzie.

(akta kontroli str. 789)

2.4. Oględziny 12 maja 2023 r. na terenie UW⁸⁵ wykazały, że zbiorniki retencyjne wody czystej ZR1, ZR2 i ZR3 o pojemności po 2 650 m³ każdy, zlokalizowano pod wspólnym przykryciem ziemnym. W ZR3 zamontowano pompę do wykorzystania dla każdego z dwóch pozostałych zbiorników oddzielnie lub wspólnie dla wszystkich trzech, niezależnie od innych pomp UW. Czwarty zbiornik wody czystej o pojemności 300 m³, zlokalizowano pomiędzy zbiornikiem wieżowym do płukania filtrów i budynkiem filtrów. Istniała możliwość wyłączenia każdego zbiornika z ogólnego układu zaopatrzenia w wodę. Widoczne podłączenia były szczelne. Wody Miejskie nie stosowały procesów koagulacji i sorpcji w procesie uzdatniania wody. Istniała możliwość regulowanego chlorowania wody w zależności od potrzeb. Wejście do pomieszczeń wszystkich trzech zbiorników retencyjnych wody czystej i do pomieszczeń zbiornika wieżowego zabezpieczono stalowymi drzwiami, zamykanymi na zamki patentowe lub kłódki. Stalowe kłapy do wszystkich trzech zbiorników i do czwartego zbiornika były zamykane na kłódki.

Na terenie UW zlokalizowano 21 studni głębinowych, w których zastosowano takie same zabezpieczenia. Studnie zamykano w obudowach typu Lange. Zapewniono ich szczelność, a opaski betonowe o wymiarach ok. 3,0x3,0 m odprowadzały wody opadowe na zewnątrz.

W wolnostojącym budynku ustawiono dwa awaryjne agregaty prądotwórcze wyposażone we własne zbiorniki paliwa. Raz na miesiąc przeprowadzano rozruch próbny agregatów. W pomieszczeniu pompowni zamontowano cztery pompy główne i dwie awaryjne. Co dwa tygodnie uruchamiano naprzemiennie dwie pompy główne. Komora sedymentacyjna i każdy z filtrów, znajdujących się w hali filtrów, można było indywidualnie odłączyć i zdemontować.

(akta kontroli str. 478-493)

Z danych uzyskanych od PPIS⁸⁶ wynika, że woda z dwóch zbiorników retencyjnych wody czystej⁸⁷, zlokalizowanych na terenie Ujęcia Wody przy ul. Warszawskiej 24 w Stargardzie, odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu w sprawie jakości wody.

Sanepid nie stwierdził zanieczyszczeń mikrobiologicznych, ani nieprawidłowości w stanie sanitarno-higienicznym i technicznym obu zbiorników.

(akta kontroli str. 404-405)

Woda ze zbiornika w dawnej wieży ciśnień przy ul. Czarnieckiego i ze zbiornika wieżowego na terenie UW była uzdatniona do picia.

(akta kontroli str. 768-769)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że *poziom wody w zbiorniku przy ul. Czarnieckiego zależała od wielkości rozbiórów wody i ciśnienia w sieci. Zbiornik wieżowy na terenie UW⁸⁸ był napełniany po każdym płukaniu filtrów, przy czym istniała możliwość skierowania zgromadzonej wody z powrotem do sieci lub napełnienia beczkowsów.*

(akta kontroli str. 768-769)

2.5. Oględziny 12 maja 2023 r. na terenie UW⁸⁹ wykazały, że cysterna o pojemności 5 m³, została wykonana ze stali nierdzewnej i zamontowana na platformie samochodowej. Wody Miejskie dysponowały jednym ciągnikiem (traktorem) dostosowanym do transportu tego zbiornika. Cysternę wyposażono w dwa górne włazy wykończone stalowymi kołnierzami (o średnicy ok. 0,60 m), zamykane

⁸⁵ Przy ul. Warszawskiej 24 w Stargardzie.

⁸⁶ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

⁸⁷ ZR1 i ZR2 o pojemności 2.650 m³ każdy.

⁸⁸ O pojemności 215 m³, służący do płukania filtrów.

⁸⁹ Przy ul. Warszawskiej 24 w Stargardzie.

stalowymi kłapami z gumowymi uszczelkami. Zbiornik był pusty, a jego stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

(akta kontroli str. 475-477)

Z danych uzyskanych od PPIS⁹⁰ wynika, że woda z cysterny w zakresie zbadanych parametrów mikrobiologicznych⁹¹ odpowiadała wymaganiom określonym w zał. nr 1 część A tabela 3 Wymagania mikrobiologiczne, jakim powinna odpowiadać woda w cysternach, zbiornikach magazynujących wodę w środkach transportu lądowego lub wodnego rozporządzenia w sprawie jakości wody. Sanepid nie stwierdził zanieczyszczeń mikrobiologicznych, ani nieprawidłowości w stanie sanitarno-higienicznym i technicznym.

(akta kontroli str. 404)

Wody Miejskie nie przedkładały Sanepidowi dokumentacji dotyczącej posiadanej cysterny w zakresie wynikającym z § 24 pkt 3 oraz § 25 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁹².

(akta kontroli str. 764-765)

Prezes Zarządu wyjaśnił: „(...) Spółka zakupiła cysternę w roku 2004. Rozporządzenie w sprawie jakości wody zaczęło obowiązywać w 2015 roku, po wejściu w życie rozporządzenia dokumentacja nie została przedłożona w Państwowym Powiatowym Inspektoracie Sanitarnym w Stargardzie⁹³.”

(akta kontroli str. 764-765)

2.6. Wody Miejskie nie dysponowały możliwościami zapewnienia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych w innych niż ww. formach, w tym poprzez zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do wody konfekcjonowanej przez podmioty zewnętrzne lub we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 789)

2.7. Spółka nie analizowała stanu zabezpieczenia potrzeb Miasta na dostawy wody w sytuacjach kryzysowych z użyciem dostępnych zasobów. Zobowiązanie takie nie wynikało wprost z żadnego dokumentu, jednak NIK zwraca uwagę, że brak takiej analizy ograniczył możliwości rzetelnego planowania przez Spółkę działań na rzecz zapewnienia właściwego zabezpieczenia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 173-174, 179-180)

2.8. Biegli ustalili, że przy wykorzystaniu zasobów Spółki nie istniała (według stanu na 31 grudnia 2022 r.) możliwość zapewnienia w Gminie Mieście Stargard dostaw wody w sytuacjach kryzysowych w wysokości równej zapotrzebowaniu⁹⁴.

Biegli stwierdzili, że w Gminie Miasto Stargard nie istniały rezerwowe ujęcia wody⁹⁵, które w sytuacji braku działania sieci wodociągowej i możliwości eksploatacji ujęć podstawowych, mogłyby zaopatrzyć mieszkańców w wodę. Studnie awaryjne

⁹⁰ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

⁹¹ Ogólna liczba mikroorganizmów w temp. 36+-2°C, liczba bakterii Escherichia coli, liczba enterokoków kałowych, liczba bakterii Pseudomonas aeruginosa.

⁹² Dz. U. poz. 2294; dalej rozporządzenie w sprawie jakości wody.

⁹³ Dalej: PPIS lub Sanepid.

⁹⁴ W badaniu założyli, że podczas sytuacji kryzysowej zaopatrzenie w wodę może odbywać się z wykorzystaniem 16 ujęć zapasowych, zapasu wody zgromadzonej w zbiornikach wodociagowych oraz przez dystrybucję zgromadzonych zapasów wody butelkowanej i/lub workowanej lub realizację umów o współpracy/dostawy wody z podmiotami zewnętrznymi.

⁹⁵ Ujęcie rezerwowe – ujęcie inne niż podstawowe, utrzymywane w stanie sprawności, mogące stanowić źródło wody na czas trwania sytuacji kryzysowej.

(łącznie osiem) funkcjonowały w sytuacji awarii poszczególnych studni na podstawowych ujęciach wody. Nie stanowiły natomiast rezerwowego ujęcia wody dla Gminy Miasto Stargard. W sytuacji kryzysowej, polegającej na braku możliwości eksploatacji wszystkich ujęć podstawowych, istniała możliwość zaopatrzenia w wodę ze zbiorników wodociagowych⁹⁶ przy wykorzystaniu zabezpieczonych środków transportu do jej dystrybucji.

Biegli obliczyli objętość wody zgromadzonej w zbiornikach wody czystej (m.in. przy 70% napełnienia, wynoszącą 5 715,5 m³) i czas pokrycia zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej z tak napełnionych zbiorników. Wynosił on odpowiednio dla:

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $5\,715,5 / 168,37 = 33,9$ doby;
- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $5\,715,5 / 505,11 = 11,3$ doby;
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $5\,715,5 / 1\,237,40 = 4,6$ doby.

Na tej podstawie biegli ocenili pojemność istniejących zbiorników wody czystej pozytywnie wskazując, że wykorzystanie zgromadzonych w nich zapasów wody pozwalała w pełni pokryć zapotrzebowania mieszkańców Miasta związane z zaopatrzeniem w wodę w czasie trwania sytuacji kryzysowej.

Zgodnie z opinią biegłych kluczowym aspektem dla zapewnienia odpowiedniej ilości wody w sytuacji kryzysowej jest posiadanie odpowiedniej liczby środków transportu, pozwalających na transport wody do miejsc dystrybucji. Sumaryczna ilość wody możliwa do rozprowadzenia w ciągu doby, poprzez zasoby własne Spółki i środki transportu możliwe do pozyskania od innych podmiotów wynosiła 300 m³. Wody Miejskie i samorząd dysponowały łącznie do przewozu wody pozwalającymi na pokrycie zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej⁹⁷ w ilości:

- fizjologicznego zapotrzebowania na wodę – $300 / 168,37 \times 100 = 178,2\%$;
- minimalnego zapotrzebowania na wodę – $300 / 505,11 \times 100 = 59,4\%$;
- niezbędnego zapotrzebowania na wodę – $300 / 1\,237,4 \times 100 = 24,2\%$.

Stan ten biegli ocenili pozytywnie. Wskazali, że zwiększenie możliwości transportowych można osiągnąć przez optymalizację logistyki transportu wody (np. zmiana lokalizacji i / lub zwiększenie liczby punktów dystrybucji wody, zwiększenie liczby pojazdów lub kursów), a także precyzyjne określenie liczby cystern możliwych do pozyskania na podstawie porozumienia z 26 czerwca 2009 r. z Wodociągami Zachodniopomorskimi Sp. z o.o. z siedzibą w Goleniowie.

Ponadto biegli zauważyli, że dla Miasta Gminy Stargard nie zapewniono dywersyfikacji dostaw wody⁹⁸. Wskazali, że eksploatacja jednego ujęcia wody nie pozwalała na zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw wody bez wsparcia zbiorników wodociagowych. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej i konieczności wyłączenia UW z eksploatacji, dostawa wody siecią wodociagową byłaby możliwa tylko do czasu wyczerpania zapasów w zbiornikach wodociagowych. Wody Miejskie dysponowały porozumieniem z Wodociągami Zachodniopomorskimi Spółka z o.o. na wynajęcie cystern, natomiast Urząd Miejski w Stargardzie posiadał umowę o współpracy z Państwową Powiatową Strażą

⁹⁶ Zbiornik wodociagowy – obiekt techniczny, służący do gromadzenia zapasów wody, wyrównywania nierównomierności rozbioru wody lub stabilizacji ciśnienia w sieci wodociagowej; termin obejmuje łącznie zbiorniki wody czystej oraz zbiorniki sieciowe.

⁹⁷ Do obliczeń przyjęto 10 kursów na dobę obejmujących czas jazdy do miejsca dystrybucji i z powrotem, czas napełniania zbiornika wodą oraz czas dystrybucji wody z mobilnego punktu. Liczba kursów została przyjęta na podstawie danych pozyskanych w ramach kontroli P/23/087 jako średnia liczba kursów dla środków transportujących wodę, we wszystkich kontrolowanych jednostkach.

⁹⁸ W odniesieniu do systemu wodociagowego rozumianej jako różnicowanie produkcji i dystrybucji wody w celu zmniejszenia ryzyka braku dostawy wody w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.

Pożarną w Stargardzie dotyczącą pozyskania beczkowitzu w sytuacjach kryzysowych.

Biegli uznali alokację wody w eksploatowanych zbiornikach wodociągowych⁹⁹ za odpowiednią¹⁰⁰. Zgromadzenie wody czystej w ilości ok. 91% średniej dobowej wydajności ujęcia znacząco zwiększało poziom bezpieczeństwa dostaw w sytuacji kryzysowej. Biegli zwrócili jednak uwagę, że objętości wody zgromadzone w poszczególnych zbiornikach nie były rozłożone równomiernie w systemie, ponieważ większość wody zgromadzono na ujęciu.

Biegli sformułowali następujące wnioski:

- zaopatrzenie w wodę mieszkańców w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej mogło odbywać się w pełni z wykorzystaniem zasobów Wód Miejskich, natomiast Gmina Miasto Stargard nie posiadała własnych zasobów do zaopatrzenia ludności w wodę, przy czym dysponowała umową o współpracy ze Strażą Pożarną w zakresie kryzysowego zaopatrzenia w wodę;
- zasoby Spółki pozwalały na pokrycie zapotrzebowania fizjologicznego, minimalnego oraz niezbędnego w początkowym czasie trwania sytuacji kryzysowej, o czym decydowała bieżąca wielkość zapasu wody zgromadzonej w zbiornikach wodociągowych;
- ze względu na brak monitoringu jakości wody oraz brak mobilnej stacji uzdatniania wody nie można było potraktować 16 funkcjonujących studni osiedlowych, jako źródła wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi; w przypadku monitorowania jakości wody oraz opracowania metodyki uzdatniania wody w sytuacjach kryzysowych, studnie te mogłyby stanowić źródło wody dla beczkowitzu w przypadku niemożności eksploatacji UW;
- środki transportu i dystrybucji wody pozwalały na pokrycie fizjologicznego zapotrzebowania na wodę¹⁰¹, a Spółka posiadała porozumienie na wypadek sytuacji kryzysowych zawarte z Wodociągami Zachodniopomorskimi Spółka z o.o. na czas nieokreślony; minimalne zapotrzebowanie na wodę w sytuacji kryzysowej było możliwe do pokrycia w 59,4%, a niezbędne zapotrzebowanie na wodę w 24,2%;
- w ocenie biegłych należałoby rozważyć zwiększenie możliwości transportu wody w sytuacjach kryzysowych. Poprzez optymalizację logistyki transportu wody,
- np. zmianę lokalizacji i / lub zwiększenie liczby punktów dystrybucji wody, zwiększenie liczby pojazdów lub kursów¹⁰², precyzyjne określenie liczby cystern możliwych do pozyskania od Wodociągów Zachodniopomorskich na podstawie porozumienia z 26 czerwca 2009 r.;
- pozytywna ocena dla osiągnięcia możliwości zapewnienia dostaw wody na poziomie pokrycia zapotrzebowania fizjologicznego;
- Wody Miejskie nie posiadały stałych zapasów wody butelkowanej i workowanej, ani umów o współpracy z producentami wód / hurtowniami spożywczymi w zakresie dostawy wody butelkowanej w czasie trwania sytuacji kryzysowych;
- w ocenie biegłych podjęcie działań celem zgromadzenia wody butelkowanej, lub podpisanie ww. umów pozwoliłoby zwiększyć poziom pokrycia zaopatrzenia w wodę w czasie wystąpienia sytuacji kryzysowych;

⁹⁹ Badanie wiązało się ustaleniem udziału wydajności eksploatacyjnej ujęcia w całkowitej wielkości dostaw wody (dywersyfikacja) oraz udziału objętości zbiornika w całkowitej objętości łącznej zbiorników wodociągowych (alokacja). Do oceny stopnia dywersyfikacji dostaw wody i alokacji zasobów wody wykorzystano tzw. wskaźnik Pielou.

¹⁰⁰ Określona wskaźnikiem $d_{PAZ} = 0,834$ (duża alokacja).

¹⁰¹ Własny beczkowitz o pojemności 5 m³ i możliwość pozyskania beczkowitzu 25 m³.

¹⁰² Zasoby własne i umowy z podmiotami zewnętrznymi.

- Wody Miejskie posiadały odpowiednią liczbę agregatów prądotwórczych stanowiących elementy awaryjnej dystrybucji wody; były to dwa stacjonarne agregaty o łącznej mocy 520 kW i cztery mobilne agregaty o sumarycznej mocy 210,8 kW, natomiast zapas zgromadzonego paliwa wynosił 1 760 dm³;
- nie zapewniono dywersyfikacji ujęć wody, natomiast Gminę Miasto Stargard sklasyfikowano w kategorii dużej alokacji wody w zbiornikach wodociagowych; w przypadku braku możliwości produkcji wody przez UW, zasoby Wód Miejskich do realizacji zaopatrzenia w wodę były wystarczające;
- słabością systemu było funkcjonowanie tylko jednego ujęcia podstawowego i brak studni awaryjnych¹⁰³; 16 zapasowych studni osiedlowych, funkcjonujących poza ujęciem podstawowym, nie mogły być używane;
- dywersyfikacja ujęć wody przyniosłaby wiele korzyści, tj. zwiększyłaby odporność na zagrożenie wynikające z niefunkcjonowania jednego z ujęć wody; kilka różnych źródeł wody umożliwiłoby elastyczną reakcję na nagłe sytuacje kryzysowe; poprzez korzystanie z różnych źródeł można by zmniejszyć ryzyko wyczerpania lub zanieczyszczenia źródła i zwiększyć stabilność dostaw wody; dodatkowo dywersyfikacja ujęć wody mogłaby przyczynić się do ochrony środowiska naturalnego, a zmniejszenie zależności od jednego źródła wody mogłoby ograniczyć negatywne skutki dla ekosystemów.

(akta kontroli str. 781-785, 788-790)

2.9. W latach 2021 – 2023 (do 31 maja) wystąpiły 104 awarie sieci wodociągowej, z tego 45 w 2021 r., 44 w 2022 r. i 15 w 2023 r. W poszczególnych latach Wody Miejskie usuwały awarie w czasie odpowiednio: od 5 do 12 godzin, od 3 do 16 i od 1 do 12.

(akta kontroli str. 741-744)

Trzy najdłużej trwające awarie miały miejsce w 2022 r., tj.: 22 stycznia na wodociągu \varnothing 100 mm w ul. Staszica, 1 lutego na wodociągu \varnothing 280 mm w ul. Lotników i 29 lipca na wodociągu \varnothing 100 mm w ul. Podmiejskiej. W pierwszym i trzecim przypadku Wody Miejskie nie organizowały zastępczych punktów poboru wody, natomiast w drugim – podstawiono cysterne z wodą pitną, o czym poinformowano odbiorców ustnie na miejscu awarii oraz dzwoniąc pod numer alarmowy.

W trakcie awarii 22 stycznia naprawa trwała 13 godzin. Przyczyną awarii było poprzeczne rozszczelnienie się wodociągu wskutek zmęczenia materiału. Wyłączono ok. 195 m sieci wodociągowej na 8 godzin. Informacje można było uzyskać od dyspozytora UW dzwoniąc pod numer alarmowy. Wody Miejskie poinformowały Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne i Policję o wystąpieniu utrudnień w ruchu.

Usuwanie awarii 1 lutego trwało 14 godzin. Nastąpiło podłużne rozszczelnienie się wodociągu, spowodowane wadą materiałową. Naprawa wymagała wyłączenia ok. 700 m wodociągu i wstrzymania dostaw wody na 11 godzin.

Naprawa wodociągu 29 lipca trwała 16 godzin, a brak wody trzy godziny. Przyczyną rozszczelnienia wodociągu było uszkodzenie w trakcie prowadzenia w sąsiedztwie robót ziemnych. Zamknięto ok. 400 m wodociągu i dostawy wody na 3 godziny.

Spółka, zgodnie z § 18 pkt 1 „Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków”, poinformowała ustnie wszystkich odbiorców o awariach w ul. Lotników, ul. Podmiejskiej i ul. Staszica. We wszystkich ww. trzech przypadkach Spółka poinformowała Sztab Kryzysowy o przystąpieniu do usuwania awarii, bez podawania przewidywanego czasu zakończenia naprawy, co opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

¹⁰³ Studnia awaryjna: obiekt techniczny, stanowiący rezerwę niezawodnościową dla studni działających na ujęciu podstawowym, utrzymywana w stanie sprawności.

(akta kontroli str. 741-744, 766, 771-772)

Na zlecenie Spółki analizy wody surowej z 21 studni głębinowych zlokalizowanych na terenie UW wykonywały dwa podmioty zewnętrzne dysponujące decyzjami Państwowej Inspekcji Sanitarnej¹⁰⁴ zatwierdzającymi systemy jakości prowadzonych badań wody, o których mowa w art. 12 ust. 4 i art. 12a ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Badania wody surowej ze studni głębinowych przeprowadzono w liczbie i w terminach określonych w rocznych harmonogramach¹⁰⁵.

(akta kontroli str. 740)

MPGK i Wody Miejskie otrzymały z Sanepidu 17 orzeczeń o jakości wody produkowanej i dostarczonej z urządzenia wodociągowego, o których mowa w § 21 ust. 1 rozporządzenia w sprawie jakości wody. W siedmiu przypadkach¹⁰⁶ orzeczenia dotyczyły kontroli wewnętrznych Wód Miejskich, w dziewięciu¹⁰⁷ kontroli w ramach nadzoru sanitarnego PPIS, a w jednym przypadku¹⁰⁸ obu rodzajów kontroli. Próbkę do badań wody pobrano z urządzeń wodociągowych, których zarządcą było MPGK lub Spółka. Wyniki wszystkich 17 badań wykazały zgodność z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu w sprawie jakości wody.

(akta kontroli str. 745)

2.10. W 15 zbadanych protokołach z kontroli okresowych stanu technicznego¹⁰⁹ pięciu obiektów budowlanych¹¹⁰, tj. zbiornika wieżowego wody popłucznej oraz budynków: pompowni głównej i dmuchaw, SUW, trafo i agregatów prądotwórczych, stacji pomp II stopnia, stwierdzono, że nadawały się do eksploatacji. Dla wszystkich pięciu obiektów prowadzono książki obiektu budowlanego. Wszystkie obiekty poddano 3 sierpnia 2019 r. kontroli pięcioletniej, a w badanym okresie kontrolom rocznym 3 sierpnia 2021 r. i 12 sierpnia 2022 r.

Wody Miejskie wykonały badania instalacji elektrycznych¹¹¹ pięciu obiektów budowlanych, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane¹¹². Wszystkie instalacje nadawały się do eksploatacji.

Wody Miejskie nie zrealizowały uwag i zaleceń zapisanych w ww. 12 protokołach z pięcioletnich i rocznych kontroli okresowych czterech obiektów, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Roboty do wykonania:

- budynek pompowni głównej i dmuchaw: obserwować spękania ścian wewnętrznych, uzupełnić tynki i pomalować pomieszczenie przepompowni, wymienić stolarkę okienną na spełniającą wymagania norm cieplnych, wykonać docieplenie elewacji budynku z wykonaniem wyprawy elewacyjnej, zakonserwować farbą antykorozyjną elementy stalowe;

¹⁰⁴ Eurofins OBiKŚ Polska Spółka z o.o. z Katowic – decyzja PPIS w Katowicach z 3 kwietnia 2020 r.; LabStar Mateusz Olejnik ze Stargardu – decyzja PPIS w Stargardzie z 24 czerwca 2022 r.

¹⁰⁵ Badania wykonano: w 2021 r.: kwiecień (studnie głębinowe nr 32, 33), maj (2B, 7, 17), czerwiec (22, 23, 34, 35), lipiec (24, 26, 27, 37), sierpień (28, 29, 30, 31), wrzesień (2A, 9, 16, 36); w 2022 r.: kwiecień (32, 33), maj (2B, 7, 17), czerwiec (22, 34, 35, 36), lipiec (24, 26, 27, 37), sierpień (28, 29, 30, 31), wrzesień (2A, 9, 16, 23); w 2023 r.: kwiecień (32, 33), maj (2B, 7, 17).

¹⁰⁶ Orzeczenia z: 14 lipca, 24 sierpnia, 15 września, 17 października, 8 listopada, 28 grudnia 2022 r. oraz 11 stycznia 2023 r.

¹⁰⁷ Orzeczenia z: 29 marca, 19 kwietnia, 2 czerwca, 15 i 25 lipca, 4 października, 22 i 30 listopada oraz 28 grudnia 2022 r.

¹⁰⁸ Orzeczenie z 11 lutego 2022 r.

¹⁰⁹ O których mowa w art. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane.

¹¹⁰ Kontrole przeprowadziły osoby dysponujące uprawnieniami budowlanymi i instalacyjnymi.

¹¹¹ Badania przeprowadziły osoby dysponujące uprawnieniami elektrycznymi kontrolno-pomiarowymi bez ograniczeń napięcia.

¹¹² Badanie instalacji elektrycznej w: budynku pompowni głównej i dmuchaw: 1 marca 2017 r. i 2022 r., budynku stacji uzdatniania wody: 15 marca 2017 r. i 2022 r., budynku trafo i agregatów prądotwórczych: 15 marca 2017 r. i 2022 r., zbiorniku wieżowym wody popłucznej: 14 kwietnia 2018 r. i 2023 r. oraz budynku stacji pomp II stopnia: 13 marca 2017 r. i 11 marca 2022 r.

- budynek SUW: zakonserwować farbą antykorozyjną elementy stalowe, naprawić spód konstrukcji betonowej, uszkodzenia elementów konstrukcji betonowej tworzące żaluzję, ubytki cegieł, zakonserwować stalową stolarkę okienną wraz z wymianą uszkodzonych szyb, usunąć ślady zacieków, spękań, zaszpachlować i pomalować;
- budynek stacji pomp II stopnia m.in.: zaizolować i pomalować ściany, wykonać remont pomieszczeń wraz z wymianą instalacji wewnętrznych;
- zbiornik wieżowy wody popłucznej: prowadzić okresową konserwację elementów stalowych farbami antykorozyjnymi, naprawić izolację rur doprowadzających wodę do zbiornika.

(akta kontroli str. 729-730, 767)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że *Spółka prowadziła tylko kosmetyczne naprawy polegające na bieżącej konserwacji. Wszystkie pozostałe zalecenia typu wymienić stolarkę okienną (...), wykonać docieplenie elewacji (...)* Spółka w latach 2023-2025 zamierza wykonać (...) kompleksowo w ramach modernizacji SUW (...).

(akta kontroli str. 730)

Spółka nie założyła księzek obiektu budowlanego dla trzech zbiorników retencyjnych wody czystej ZR1, ZR2 i ZR3¹¹³, wbrew nakazowi zawartemu w art. 60b ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 60c ustawy Prawo budowlane. W badanym okresie nie przeprowadzono też pięcioletnich i rocznych kontroli okresowych tych zbiorników, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 729-730)

2.11.-2.13. Teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej UW został ustanowiony rozporządzeniem nr 2/2014 dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Stargard-Południe” w Stargardzie.¹¹⁴

Teren ochrony bezpośredniej UW otoczono parkanem z prefabrykowanych płyt betonowych, o łącznej wysokości ok. 2,0 m. Na ogrodzeniu umieszczono tablice informujące o funkcji terenu i o ograniczeniu możliwości wstępu¹¹⁵, o których mowa w art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹¹⁶.

Dyspozytorowi SUW przekazywano na bieżąco aktualne kluczowe dane odnośnie przebiegu procesów technologicznych uzdatniania i przesyłania wody. Monitoring terenu prowadzono całodobowo poprzez sterowane kamery.

(akta kontroli str. 478-481, 762-763)

W Wodach Miejskich nie określono sposobu wykonywania obowiązków wskazanych w art. 128 ustawy Prawo wodne. Nie określono również, które z nakazów, zakazów i ograniczeń wymienionych w art. 130 ustawy obowiązują na terenie strefy ochrony pośredniej UW.

(akta kontroli str. 835-837)

Odnośnie ww. braków Prezes Zarządu wyjaśnił: (...) *W opinii Spółki, skoro reguluje to akt wyższy niż ewentualne Zarządzenie, to nie ma potrzeby jego wprowadzania. Niemniej jednak w odniesieniu do samego art. ww. ustawy informuję, że wszystkie*

¹¹³ Omówionych w pkt 2.4. i 2.13. niniejszego protokołu.

¹¹⁴ Zmienione rozporządzeniem nr 9/2016 Dyrektora RZGW z dnia 19 października 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Stargard-Południe” w Stargardzie.

¹¹⁵ „Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wody podziemnej. Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” oraz „Wody Miejskie Stargard Sp. z o.o. Stacja Uzdatniania Wody ul. Warszawska 24, 73-110 Stargard Tel. 91 578 35 80, 519546 992.”

¹¹⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, ze zm.; dalej: ustawa Prawo wodne.

wymienione punkty są spełnione. W przypadku konieczności taki dokument zostanie stworzony i przyjęty Zarządzeniem.

(akta kontroli str. 837)

Spółka nie wykonała analizy ryzyka, o której mowa w art. 133 ust. 3 ustawy Prawo wodne w odniesieniu do rezerwowych źródeł wody.

(akta kontroli str. 835-837)

Prezes Zarządu wyjaśnił: (...) nie ustalono analizy ryzyka (...) w odniesieniu do rezerwowych źródeł wody. Wynika to z faktu, że Spółka nie posiada rezerwowych źródeł wody. Niemniej jednak taki dokument dla samego eksploatowanego UW Spółka wykonała w grudniu 2022 roku. Analiza ryzyka, Plan bezpieczeństwa wody i Dokumentacja hydrogeologiczna. (...).

(akta kontroli str. 838)

Oględziny 22 maja 2023 r. na terenie UW wykazały, że wszystkie trzy zbiorniki retencyjne wody czystej, czwarty zbiornik wyrównawczy, zbiornik wieżowy i studnie głębinowe zostały zabezpieczone przed dostępem nieuprawnionych osób. Drzwi do pomieszczeń dwóch zbiorników retencyjnych wody czystej ZR1 i ZR2 zamykano na kłódki, natomiast drzwi do ZR3 na dwa zamki patentowe. Klapy do wszystkich trzech zbiorników i do czwartego zbiornika (zlokalizowanego pomiędzy zbiornikiem wieżowym do płukania filtrów i budynkiem filtrów) oraz drzwi do pomieszczeń zbiornika wieżowego zabezpieczono kłódkami.

Wszystkie drzwi i klapy wykonano z blachy stalowej, natomiast klucze do nich przechowywano w Dyspozytorni Stacji Uzdatniania Wody, w budynku administracyjno-socjalnym.

Oslony 21 studni głębinowych wyposażono fabrycznie w zamki wewnętrzne, a Wody Miejskie zabezpieczały je dodatkowo zamykając na kłódki.

(akta kontroli str. 716-724)

Oględziny 6 czerwca 2023 r. wykazały, że w czterech losowo wybranych miejscach przecięcia się granicy strefy ochrony pośredniej UW z ciągami komunikacyjnymi¹¹⁷ ustawiono tablice informacyjne¹¹⁸ zgodne ze wzorem tablic określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2019 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody¹¹⁹.

(akta kontroli str. 750-754)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółka nie założyła książek obiektu budowlanego dla trzech zbiorników retencyjnych wody czystej ZR1, ZR2 i ZR3¹²⁰, czym naruszono art. 60b ust. 1 pkt 2 oraz art. 60c ustawy Prawo budowlane. W badanym okresie nie przeprowadzono też pięcioletnich i rocznych kontroli okresowych tych zbiorników, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane.

(akta kontroli str. 729-730)

Prezes Zarządu wyjaśnił: (...) Spółka nie przeprowadziła rocznych i pięcioletnich kontroli okresowych stanu technicznego trzech zbiorników retencyjnych (...), gdyż

¹¹⁷ Miejsca przecięcia się granicy strefy z: ul. Popiela, ul. Różaną, ul. Gombrowicza i drogą krajową nr 20.

¹¹⁸ O wymiarach 40x80 cm o treści: „Teren ochrony pośredniej Ujęcia Wody Podziemnej ustanowiony w celu ochrony jakości wód ujmowanych.”

¹¹⁹ Dz. U. poz. 1217.

¹²⁰ Omówionych w pkt 2.4. i 2.13. niniejszego protokołu.

w naszej ocenie są to urządzenia podziemne, na które nie jest wymagane prowadzenie książki obiektu budowlanego.

(akta kontroli str. 730)

Zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego: elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska, instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych) oraz okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia; kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.

W myśl art. 3 pkt 1 i 3 ustawy Prawo budowlane ilekroć w ustawie jest mowa o obiekcie budowlanym - należy przez to rozumieć budynek, budowlę bądź obiekt małej architektury, wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych; przez budowlę należy rozumieć każdy obiekt budowlany niebędący budynkiem lub obiektem małej architektury, m.in. jak: budowle ziemne, zbiorniki, wolno stojące urządzenia techniczne, stacje uzdatniania wody, konstrukcje oporowe.

Przepis art. 60b ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane stanowi, że książkę obiektu budowlanego prowadzi się na bieżąco dla każdego obiektu budowlanego niebędącego budynkiem, którego projekt jest objęty obowiązkiem sprawdzenia, o którym mowa w art. 20 ust. 2.

2. Spółka nie poinformowała odbiorców o awarii 22 stycznia w 2022 r. wodociągu w ul. Staszica, pomimo, iż w myśl § 18 pkt 1 „Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków” w przypadku niedotrzymania ciągłości usług przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma obowiązek poinformować niezwłocznie odbiorców o takich przypadkach, na swojej stronie internetowej, w mediach lub w inny zwyczajowo przyjęty sposób, w tym wskazać, o ile to możliwe, planowany termin przywrócenia prawidłowego funkcjonowania sieci i odpowiednich parametrów dostarczanej wody.

(akta kontroli str. 17, 766)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *Spółka (...) ograniczyła się tylko do poinformowania dyspozytora UW o wyłączeniu wody, który przekazał tę informację telefonicznie zainteresowanym mieszkańcom. Ponadto na miejscu usuwania awarii mieszkańcy otrzymywali informacje od osoby decyzyjnej w zakresie postępów w usuwaniu awarii i przybliżony czas przywrócenia dostaw wody.*

(akta kontroli str. 771-772)

3. Wody Miejskie informując Sztab Kryzysowy o przystąpieniu do usuwania trzech awarii, tj.:

- 22 stycznia w 2022 r. na wodociągu w ul. Staszica,
- 1 lutego w 2022 r. na wodociągu w ul. Lotników,
- 29 lipca w 2022 r. na wodociągu w ul. Podmiejskiej,

nie podały przewidywanego czasu zakończenia naprawy, pomimo takiego obowiązku zawartego w § 18 pkt 4 „Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków”. (akta kontroli str. 17, 766)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *W momencie stwierdzenia zaistnienia awarii (...) nie ma możliwości oszacowania czasu trwania usunięcia awarii. Dopiero po lokalizacji wycieku oraz ustaleniu przyczyny, informacja ta jest uzupełniana.*

(akta kontroli str. 771)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2021-2023 (I kw.) Wody Miejskie zrealizowały cztery zadania związane z rozwojem i modernizacją urządzeń wodociagowych, mające na celu zapewnienie dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

Spółka nie zrealizowała wszystkich zadań zapisanych w Wieloletnich Planach, z powodu konieczności wykonania pilnych nieprzewidzianych zadań.

W dwóch zbadanych przypadkach Wody Miejskie udzieliły zamówień zgodnie z zasadami określonymi w obowiązującym wewnętrznym Regulaminie udzielania zamówień publicznych.

Pojemność istniejących zbiorników wody czystej pozwalała w pełni pokryć zapotrzebowanie w wodę w czasie trwania sytuacji kryzysowej, a posiadane środki transportu, pozwalały na transport wody do miejsc dystrybucji.

Nie istniała możliwość dywersyfikacji dostaw wody, co nie pozwalało na zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw wody. Alokacja wody w eksploatowanych zbiornikach wodociagowych była odpowiednia. Ilość zgromadzonej wody czystej zwiększyła poziom bezpieczeństwa dostaw w sytuacji kryzysowej. Zasoby wody w zbiornikach wodociagowych pozwalały w początkowej fazie sytuacji kryzysowej na pokrycie zapotrzebowania fizjologicznego, minimalnego oraz niezbędnego.

Brak monitoringu jakości wody oraz brak mobilnej stacji uzdatniania wody nie pozwalały potraktować 16 osiedlowych studni, jako źródła wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, chociaż studnie te po dostosowaniu, mogłyby stanowić źródło wody dla beczkowozów w przypadku niemożności eksploatacji UW.

Środki transportu i dystrybucji wody pozwalały na pokrycie fizjologicznego zapotrzebowania na wodę. Spółka posiadała też porozumienie na wypadek sytuacji kryzysowych zawarte na czas nieokreślony z Wodociągami Zachodniopomorskimi Spółka z o.o. Wody Miejskie nie posiadały możliwości zaopatrywania w wodę butelkowaną lub workowaną.

Spółka dysponowała wystarczającym zasobem agregatów prądotwórczych stanowiących elementy awaryjnej dystrybucji wody.

W badanym czasie Spółka usunęła przyczyny awarii sieci wodociagowej, jednak w trzech przypadkach poinformowała Sztab Kryzysowy o przystąpieniu do usuwania awarii, bez podawania przewidywanego czasu zakończenia naprawy, pomimo takiego obowiązku, wynikającego z Regulaminu dostarczania wody. W orzeczeniach o jakości wody, o których mowa w § 21 ust. 1 rozporządzenia w sprawie jakości wody, Sanepid stwierdził zgodność z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu w sprawie jakości wody. Teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej UW został prawidłowo oznaczony.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niezakończonych ksiąg obiektu budowlanego dla trzech zbiorników retencyjnych wody czystej oraz nieprzeprowadzenia pięcioletnich i rocznych kontroli okresowych tych zbiorników. Spółka nie poinformowała odbiorców o awarii 22 stycznia w 2022 r. wodociagu w ul. Staszica, pomimo takiego obowiązku zawartego w Regulaminie dostarczania wody.

IV. Uwagi i wnioski.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz uwzględniając działania podjęte w trakcie kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Założyć książki obiektu budowlanego dla trzech zbiorników retencyjnych wody czystej ZR1, ZR2 i ZR3 oraz przeprowadzać pięcioletnie i roczne kontrole okresowe tych zbiorników.
2. Doprowadzić do zgodności zawartości informacji przekazywanych do Sztabu Kryzysowego o przystąpieniu do usuwania awarii wodociągów z zapisem w § 18 pkt 4 „Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków”.
3. Zrealizować nakazy określone w części IV pkt 1.3. Planu zaopatrzenia w wodę.

Uwagi

Najwyższa Izba kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia.

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 30 czerwca 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

Kontroler
Karol Kośnik
specjalista kontroli państwowej